

Pattintott kőeszközök

- régészeti alapok
 - készítés módja
 - használat
 - rendszer, beosztás
 - típusok – Kárpát-medence és környezete, Európa, Európán kívüli fontosabbak (bemutató gyűjtemény)
- dokumentálás (leírás, rajzolás)

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Pattintott kőeszközök 1.

Kőeszközök

: emberi tevékenység legrégebbi dokumentumai
jó fosszilizációs esélyek
korai felhasználás
sokoldalú vizsgálhatóság

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Pattintott kőeszközök 1.

Felosztás:
pattintott
csiszolt
egyéb kőszerszámok

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

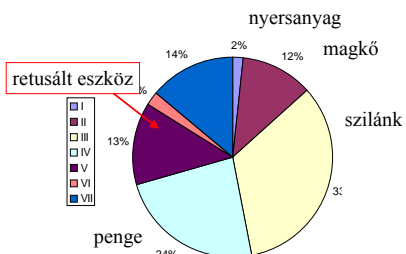
Pattintott kőeszközök 1.

morfológiai típusok, „tipikus” eszközök
technológiai típusok

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Pattintott kőeszközök 1.

nyersanyag
magkő
szilánk
penge
retusált eszköz
típuslisták

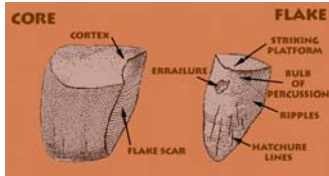

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Pattintott kőeszközök 1.

Pattintott kőeszközök 1.

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Pattintott kőeszközök 1.

Alsó-paleolitikus korú obszidián szakócák, Észak-Afrika (Gowlett—Crompton 1994, Fig. 12 alapján)

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Pattintott kőeszközök 1.

http://www.settheory.com/paleolithic_implements/olduvan_cleaver.jpg
ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Pattintott kőeszközök 1.

Vértesszőlős. Kavicseszközök az alsópaleolitikus kultúrrétegből. (MRE)

Pattintott kőeszközök 1.

Nagykálló-Telekoldal

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Pattintott kőeszközök 1.

Nagykálló-Telekoldal

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Pattintott kőeszközök 1.

Modern (DNY USA)
kőeszközök

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

OBSIDIAN SACATON PHASE POINTS FROM SNAKETOWN

<http://www.swxrlab.net/wpe31562.jpg>

Pattintott kőeszközök 1.

Paleolitikum: sokáig szinte kizárólagos történeti forrás
Fő kutatási mód: tipológia
Francia tipológiai iskola

BORDES 1961: Bordes, François Typologie du Paléolithique ancien et moyen. Bordeaux 1961

Kumulatív görbe: teljes iparok összehasonlítása

A módszer alkalmazásának határai - földrajzi, kronológiai, technológiai

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

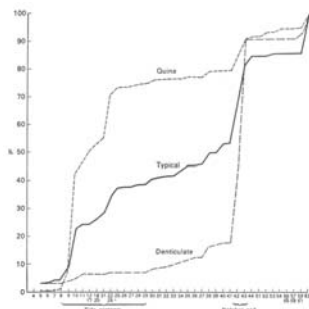
Pattintott kőeszközök 1.

Type #	Description	Type #	Description	Type #	Description
1	Typical Levallois flake	20	Concave convergent scraper	39	Backer
2	Atypical Levallois flake	21	Dijet scraper	40	Traction
3	Levallois point	22	Straight transverse scraper	41	Mousterian tranchet
4	Retouched Levallois point	23	Concave transverse scraper	42	Notch
5	French Levallois point	24	Concave transverse scraper	43	Denticulate
6	Mousterian point	25	Scraper on interior surface	44	Alternate retouched bar
7	Elongated Mousterian point	26	Altope scraper	45	Flake with irregular notch on interior
8	Lance	27	Scraper with fluted back	46-49	Flake with oblique and alternating notches
9	Single convex scraper	28	Scraper with lateral notch	50	Bilaterally retouched flake
10	Single concave scraper	29	Alternate scraper	51	Taper point
11	Single convex scraper	30	Typical endscraper	52	Notched triangle
12	Double straight scraper	31	Atypical endscraper	53	Pseudo-mousterian
13	Double straight concave scraper	32	Typical burin	54	End-notched flake
14	Double straight concave scraper	33	Atypical burin	55	Hatchet
15	Double convex scraper	34	Typical percussor	56	Blade
16	Double concave scraper	35	Atypical percussor	57	Shouldered point
17	Double convex concave scraper	36	Typical backed knife	58	Shouldered tool
18	Straight convergent scraper	37	Atypical backed knife	59	Chopper
19	Concave convergent scraper	38	Naturally-backed knife	60	Inverse chopper
				61	Chopping tool
				62	Miscellaneous
				63	Bifacial bifane

<http://pech.museum.upenn.edu/what.php?sub=Middle+Paleolithic+Stone+Tool+Industries>

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

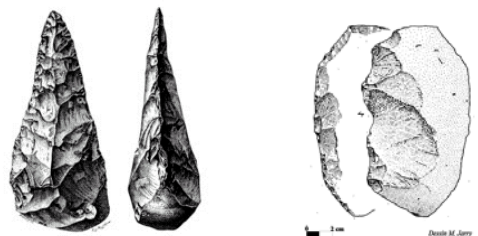
Pattintott kőeszközök 1.

<http://pech.museum.upenn.edu/what.php?sub=Mousterian+Assemblage+Variability&pg=2>

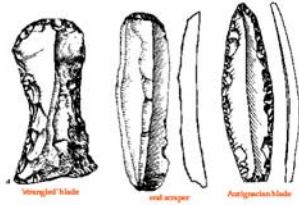
ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Pattintott kőeszközök 1.

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

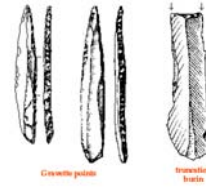
Pattintott kőeszközök 1.

<http://www.hf.uio.no/iakh/forskning/sarc/iakh/lithic/MOUST/aurig.gif>

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

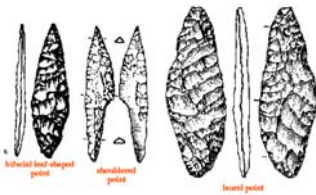
Pattintott kőeszközök 1.

<http://www.hf.uio.no/iakh/forskning/sarc/iakh/lithic/MOUST/upperPal.html>

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Pattintott kőeszközök 1.

<http://www.hf.uio.no/iakh/forskning/sarc/iakh/lithic/MOUST/upperPal.html>

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Pattintott kőeszközök 1.

Miskolc, Szeleta barlang
levélhegyek (MRE)

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Pattintott kőeszközök 1.

Ma: változatos tipológiai rendszerek

Magyar nyelven:

VÉRTES 1965, Az őskőkor és az átmeneti kőkor emlékei
Magyarországon
A Magyar Régészet Kézikönyve. Ser. (Budapest)
melléklete

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Pattintott kőeszközök 1.

hasznos lehet:

Más megközelítés:

refitting – újra összeállítás

use wear – használati kopásnyomok

nyersanyag-vizsgálatok

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Pattintott kőeszközök 1.

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Pattintott kőeszközök 1.

Miskolc-Avas.
Simán K. ásatása

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

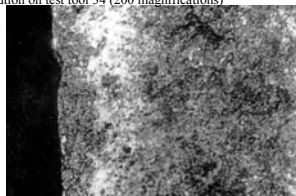
Pattintott kőeszközök 1.

<http://www.hf.uio.no/iakh/forskning/sarc/iakh/lithic/bar/bar1.html>

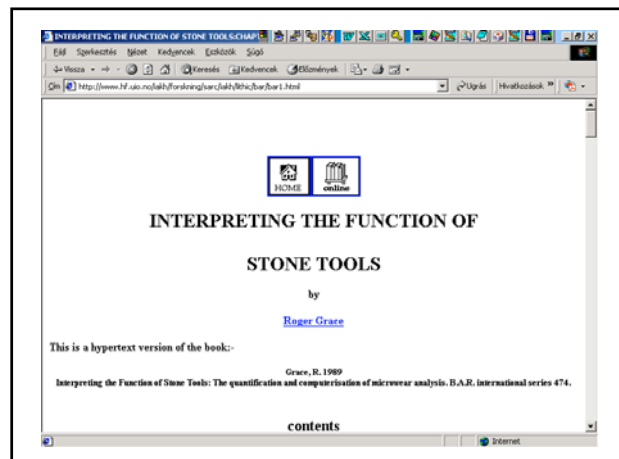
Roger Grace (1989)

PLATE 7

'away from the edge' polish distribution on test tool 34 (200 magnifications)

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Dokumentálás

- Leltárkönyv
- Leírás
- Rajz
- Foto
- Közlés, feldolgozás

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Leltárkönyv

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Leltárkönyv

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Leltárkönyv

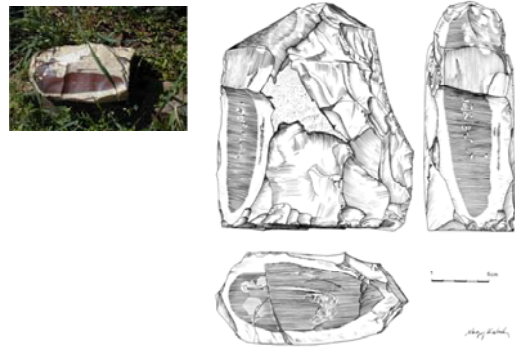
Leltár sors	Regisztrációs szám	Lelet helye	Lelet ideje	Lelet mérete	Lelet anyaga	Lelet leírása	Lelet állapota	Lelet leírása	Lelet leírása	Lelet leírása	Lelet leírása
ELTE 1.1	1	Magyarország, Budapest, Fiumei úti sírkert	1900	10x5x2 cm	Ágoston
ELTE 1.2	2	Magyarország, Budapest, Fiumei úti sírkert	1900	10x5x2 cm	Ágoston
ELTE 1.3	3	Magyarország, Budapest, Fiumei úti sírkert	1900	10x5x2 cm	Ágoston
ELTE 1.4	4	Magyarország, Budapest, Fiumei úti sírkert	1900	10x5x2 cm	Ágoston
ELTE 1.5	5	Magyarország, Budapest, Fiumei úti sírkert	1900	10x5x2 cm	Ágoston
ELTE 1.6	6	Magyarország, Budapest, Fiumei úti sírkert	1900	10x5x2 cm	Ágoston
ELTE 1.7	7	Magyarország, Budapest, Fiumei úti sírkert	1900	10x5x2 cm	Ágoston
ELTE 1.8	8	Magyarország, Budapest, Fiumei úti sírkert	1900	10x5x2 cm	Ágoston
ELTE 1.9	9	Magyarország, Budapest, Fiumei úti sírkert	1900	10x5x2 cm	Ágoston
ELTE 1.10	10	Magyarország, Budapest, Fiumei úti sírkert	1900	10x5x2 cm	Ágoston

Rajz / Foto

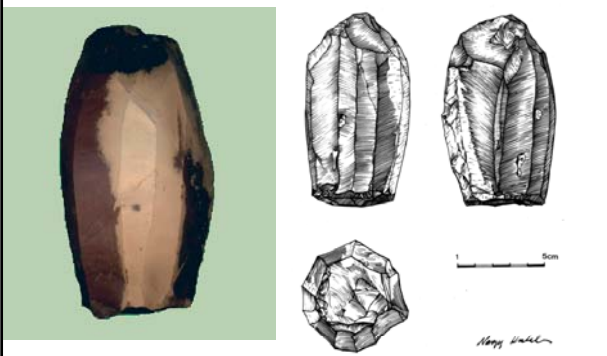
ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Rajz / Foto

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Rajz / Foto

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Rajz / Foto

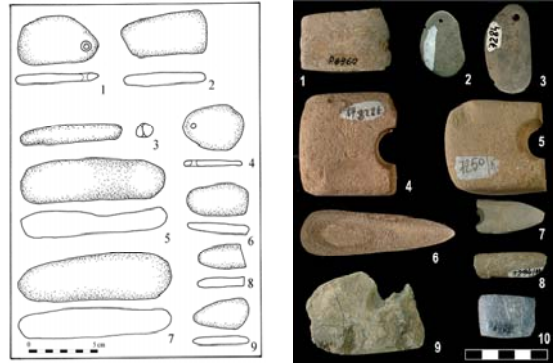
ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Rajz / Foto

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Rajz / Foto

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Rajz / Foto

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19

Irodalom

- Bordes, François: Typologie du Paléolithique ancien et moyen 1961 - 773 Bordeaux
- Brézillon, Michel Le dénomination des objets de pierre taillée. V. suppl. a Gallia-Préhistoire 2.ed. 1971 CNRS Paris
- K. Palágyi Sylvia--Biró Katalin--Regénye Judit Technológiai megfigyelések a Nemesvámos, Balácapusztai lelőhely kőeszközanyagán BalKözl Balácai Közlemények Veszprém 1989 1 47-94
- Simán Katalin: Az őskőkori pattintott kőeszköz gyártása és szakkifejezései. Folia Archaeologica. 48. 2000. 7-26.
- Sonneville-Bordes, D.--Perrot, J. Lexique typologique du Paléolithique supérieur BSPF Bulletin de la Société Préhistorique Française 1954 - 1956 51 - 53
- T. Biró, Katalin Lithic implements and the circulation of raw materials in the Great Hungarian Plain during the Late Neolithic Period 1998 1-350 Magyar Nemzeti Múzeum Budapest
- Vértes László Az őskőkor és az átmeneti kőkor magyar szakkifejezései. Archaeológiai Értesítő Budapest 1960 87 68-82

ELTE Kőeszközök archeometriája - 2008.09.19